

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

EYLÜL 2020 KARARLARI

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

Başvuru Adı : Guravska v. Letonya

Başvuru No : 41553/18

Başvuru Tarihi : 19 Ağustos 2018

Karar Tarihi : 10 Eylül 2020

Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204613>

Konu : Anayasa'da öngörülen başvuru yolunun hukuk davalarının uzun sürmesine ilişkin şikayetler için uygulanabilir ve etkili bir iç hukuk yolu olması nedeniyle başvuru makul sürede yargılanma hakkı ihlali şikayetinin kabul edilemez olduğu.

Olaylar : Başvurucu Ilona Guravska, 1950 doğumlu ve Rīga'da yaşayan bir Letonya vatandaşıdır.

Başvurucu, Aralık 2007'de Riga Bölge Mahkemesi'nde, malvarlığının başka özel hukuk kişilerine devredilmesine itiraz ederek kendisine iade edilmesi talebiyle dava açmıştır.

Başvurucunun davası, ilk derece mahkemesinde Kasım 2013'te reddedilmiştir.

İlk derece mahkemesi kararının onandığı istinaf incelemesi dahil olmak üzere, dava, Yüksek Mahkeme'nin temyiz başvuru talebini reddettiği Şubat 2018'de sonuçlanmıştır.

İhlal İddiaları :

Başvurucu, yargılamanın uzunluğunun Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin (makul sürede yargılanma hakkı) "makul süre" gerekliliğine aykırı olduğu şikayetinde bulunmuştur.

Karar :

Hükümet, başvurucunun şikayetine yönelik tüm iç hukuk yollarını kullanmadığını iddia etmiştir. Hükümet'e göre, kişilere haklarını ve hukuki menfaatlerini adil bir mahkemede savunma hakkı ile, hakları gerekçesiz bir şekilde ihlal edilen herkes için tazminat hakkı sağlayan Anayasanın 92. maddesinden yararlanmak başvurucunun elindedir. Anayasa'daki bu başvuru yolu, Medeni Kanun'un 1635. bölümüyle tamamlanmıştır. Başvuran, Hükümet'in itirazının reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesine ilişkin Sözleşme hükümlerini ve konuyla ilgili içtihadını tekrarlamıştır.

Mahkeme, daha önceki kararlarında, yerel mahkemelerin uygulamalarına dayanarak, Anayasa'nın 92. maddesindeki tazmin edici başvuru yolunun etkili olduğu yönündeki Hükümet iddialarını reddetmiş olduğuna dikkat çekmiştir. (Veiss v. Letonya (no. 15152/12) ve Sładzevskis v. Letonya (no. 32003/13).

Ancak, Mahkeme'ye göre, Guravska'nın davasında sunulan içtihat örnekleri, özellikle de Yüksek Mahkeme'nin Hukuk Davaları Dairesi'nin 31 Mart 2016 tarihli kararı, 92. madde kapsamındaki tazminat yolunun, hukuk davalarının uzunluğuyla ilgili şikayetler için uygulanabilir olduğu ve bu tür taleplerin uygulamada başarılı olabildiğini göstermektedir.

Mahkeme, her ne kadar devlet ile özel hukuk kişileri arasındaki kamu hukuku davalarında Medeni Kanun'un 1635. bölümü uygulanabilir olmasa da, Anayasa'nın 92. maddesi temelinde, tazminat yolu pratiğinin hukuk davaları açısından teoride ve pratikte etkili ve uygulanabilir olduğunun Hükümet tarafından kanıtlanmış olduğunu belirtmiştir.

2016 Mart tarihli Yüksek Mahkeme kararı, başvurucunun davasının sonuçlandığı Şubat 2018 tarihinden çok önce tesis edilmiştir. Dahası hukuk davalarının uzunluğunun değerlendirilmesi ve bu kararda hükmedilen tazminat düzeyi Mahkeme'nin pratiği ile uyumludur.

Mahkeme, hukuk davalarının uzunluğu hakkında Devlet aleyhine dava açmak için hukuki çerçevenin gelişimi uzun sürse de, başvurucunun davasındaki kesin kararın verildiği tarihte, kapsamı ve uygulaması Yüksek Mahkeme içtihadıyla açıkça belirlenmiş ve onaylanmış etkili bir iç hukuk yolunun mevcut olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme, böylelikle, Hükümet'in itirazını kabul ederek, başvurucunun şikayetinin, madde 6 § 1 uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesine hükmetmiştir.

Başvuru Adı : B.G. ve diğerleri / Fransa

Başvuru No : 63141/13

Başvuru Tarihi : 07.10.2013

Karar Tarihi : 10.09.2020

Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204321>

Konu : Fransa'da geçici sığınma kampındaki koşulların Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmediği.

Olaylar : Sığınmacı olan on yedi başvuran, aralarında reşit olmayan çocukların da bulunduğu dört Arnavut, Boşnak ve Kosovalı ailenin üyeleridir. Başvuranlar, Metz'de bir otoparkın içinde bulunan doğrudan beton zemin üzerine kurulu bir çadır kampında birkaç ay kalmaları ve iç hukuk uyarınca hak kazandıkları maddi ve finansal desteğin sağlanmaması sebebiyle şikayetçi olmuşlardır.

Mart 2013'te Metz'deki sığınmacıların kabul platformunun yakınında kırk beş sığınmacı için kamp kurulmuştur. Kamp daha sonra Moselle valisinin kararı ile dağıtılmıştır. Moselle bölgesindeki konaklama tesislerinin yoğunluğu nedeniyle vali, 19 Haziran 2013'te Metz'deki Avenue de Blida'da bulunan eski bir otoparkı kamp olarak açmıştır. Başvurucuların beyanlarına göre, anılan kampta beton zemine yerleştirilmiş çadırlarda kalmışlardır. Kamp 15 Kasım 2013 tarihinde kapatılmıştır.

1'den 12'ye kadar olan Başvurucular, o sırada bir buçuk ile dokuz yaşları arasında olan çocuklarına eşlik eden üç ailedir. Bu Başvurucular, 24 Nisan - 29 Haziran 2013 tarihleri arasında sığınma başvurusu yapmak için Fransa'ya giriş yapan Arnavut, Boşnak ve Kosovalı vatandaşlarıdır. Vali, ülkelerinin güvenli sayılması nedeniyle Bosna'dan gelen 5-7 numaraları arasındaki Başvuruculara oturma izni vermeyi reddederek diğer sığınma başvurularının öncelikli prosedür kapsamında kayıtlarını gerçekleştirmiştir. Başvurucular, Strazburg İdare Mahkemesine temel bir özgürlüğün korunması için ivedi başvuruda bulunmuşlardır. Bu başvurular, şu nedenlerle reddedilmiştir: (Başvurucular 1 ila 4) şikâyet ettikleri güvencesizliğin derhal giderilmiş olması, (Başvurucular 5 ile 7) Temmuz 2008'de geri dönüş hibesi almış olmaları, veya (Başvurucular 8 ila 12) durumlarının incelenmesi için 9 Ekim 2013 tarihinde Moselle vilayetine çağrılmaları.

Başvurucular, Conseil d'État'ya (Danıştay) itirazda bulunmuşlardır. Bu mahkemenin ivedi yargılama hakimi, valiliğe ulaştıklarında özel durumlarının incelenmesi ve bu konudaki ilk adımların atılması gerekçesiyle itirazları reddetmiştir.

13'ten 17'ye kadar olan Başvurucular 2, 9 ve 11 yaşlarında üç çocuklarıyla birlikte Kosova vatandaşı olan bir çifttir. 29 Haziran 2013 tarihinde Fransa'ya vardıklarında valiliğe başvurmuşlardır ve sığınma başvuru dosyalarını teslim etmeleri için 10 Eylül 2013'e davetiye almışlardır. Kalıcı oturma izni alma sürecinde, 29 Haziran 2013 tarihinde Avenue de Blida kampına yerleştirilmişlerdir. 3 Eylül 2013 tarihinde, temel bir özgürlüğün korunması için İdare Mahkemesi nezdinde ivedi bir başvuruda bulunmuşlardır ve ulusal hukuk uyarınca yetkililerin kendilerine barınma imkanı sağlamalarını talep etmişlerdir. İvedi yargılama hakimi, Başvurucuların 10 Eylül 2013 tarihinde valiliğe başvurduklarında özel durumlarının incelenmiş olması ve onlar için ön tedbirler alınmış olması ve başvurunun acil olmaması nedeniyle başvuruyu reddetmiştir. Conseil d'État'nın ivedi yargılama hakimi, aynı nedenlerle Başvurucuların itirazlarını reddetmiştir. 21 Kasım 2013 tarihinde Bay Z.'ye geçici bir bekleme ödeneği verilmiştir. Eşine ise bu ödenek, 12 Kasım 2013 tarihinden itibaren verilmiştir. Her ikisi de 29 Ocak 2014 tarihinde bir Sığınmacı Kabul Merkezine (CADA) girene kadar bu ödeneği almışlardır. Şubat 2014'te Fransız Mültecileri ve Vatansız Kişileri Koruma Dairesi (OFPRA) sığınmacıların başvurularını reddetmiştir. Bu karar, Ulusal İltica Mahkemesi tarafından onaylanmıştır. Bay Z., 7 Eylül 2018 - 8 Ağustos 2019 tarihleri arasında geçerli olmak üzere, hastalık gerekçesiyle oturma izni başvurusunda bulunmuş ve izni almıştır. Eşine, 11 Ekim 2018 ile 10 Nisan 2019 tarihleri arasında çalışma izni dahil oturma izni verilmiştir ve kendisi yarı zamanlı çalışmaktadır, üç çocuğu da okula gitmektedir.

Tüm Başvurucular, 9-16 Ekim 2013 tarihleri arasında belediyenin tahsis ettiği dairelerde kalacak yer bulmuştur.

İhlal İddiaları : Başvurucular, 3. maddeye (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. maddeye (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak, 29 Haziran 2013 - 9 Ekim 2013 tarihleri arasında iç hukukta öngörülen konaklama tesislerinden çıkartılmaları ve üç aydan fazla bir süre bir kampa yerleştirilmemeleri sebebiyle insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye maruz bırakıldıkları iddiası ile şikayetçi olmuşlardır. Bu dönemdeki yaşam koşullarının özellikle çok küçük çocuklar için uygun olmadığını da vurgulamışlardır.

Karar : 1-12 arasındaki Başvurucular avukatları ile iletişim kurmamışlardır ve nerede olduklarına veya nasıl ulaşılacaklarına dair herhangi bir bilgi vermemişlerdir. Bu sebeple Mahkeme, Başvurucuların yargılamaya olan ilgilerini kaybettiklerini ve artık başvurularını sürdürmek istemediklerini tespit etmiştir. Mahkeme, bu başvurucular ile ilgili şikayetleri incelemeye devam etmemeye karar vermiştir.

Mahkeme, Conseil d'État'nın, makul maddi koşullar ve sığınma hakkına saygı açısından gereklilikleri dikkate alarak, Başvurucuların 3. Maddenin ihlal edildiğine yönelik şikayetlerini esas olarak incelediğini kaydetmiştir.

Bununla birlikte, özellikle hijyen ve güvenlik ile sığınmacılara sağlanan imkanlar olmak üzere kamptaki yaşam koşullarına yönelik tarafların açıklamaları farklılık göstermiştir.

Mahkeme, ilk olarak, Başvurucuların, sitede kaldıkları üç ay ve on bir gün boyunca, özellikle yemek yeme ve yıkanma olanaklarıyla ilgili olarak, çocuklarıyla birlikte olan yaşam koşullarının uygun bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacak kesin bir bilgi vermeden beton zeminde bir çadırda yaşadıklarını genel ve dayanaksız bir şekilde belirtmiş olduklarını gözlemlemiştir. İkinci olarak, Fransız yetkililer Başvurucuların durumuna kayıtsız kalmayarak temel ihtiyaçlarını - barınma, yemek ve yıkama - karşılamışlardır.

Başvurucular 12 ve 21 Kasım 2013 tarihine kadar bekleme ödeneğini almamış olsalar da, kamptan ayrıldıkları 29 Haziran ile 9 Ekim 2013 tarihleri arasında fiş şeklinde gıda yardımı aldıkları konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Çocuklar tıbbi gözetim altında tutulmuş ve aşılanmışlardır. Ayrıca, o sırada 9 ve 11 yaşları arasında olanlar okula gidebilmişlerdir. Son olarak, kalıcı bir yapıda konaklama, kampa varışlarından üç ay ve on bir gün sonra, nispeten hızlı bir şekilde teklif edilmiştir.

Tüm bu etkenler ışığında Mahkeme, Başvurucuların yaşam koşullarının hızla ve önemli ölçüde iyileştiğini tespit etmiştir. Üstelik, söz konusu dönemde, Başvurucular, durumlarının iyileştiğini görme ihtimalinden mahrum bırakılmamışlardır. Sığınma başvuruları için 10 Eylül 2013 tarihinde valiliğe çağırılmışlardır. OFPRA, başvurularını hızlı prosedür kapsamında incelemiş ve 3 Şubat 2014 tarihinde iltica başvurularına karar vermiştir.

Başvurucuların 29 Haziran - 3 Ekim 2013 tarihleri arasında yaşadıkları Avenue de Blida'daki kampın aşırı kalabalık olduğu, sağlık koşullarının yetersiz olduğu ve haftalar içinde sağlıksız hale geldiği doğru olsa da, Mahkeme, Başvurucuların ilgili dönemde kendilerini 3. madde kapsamına girmesi için gerekli ciddiyet eşliğine ulaşan bir maddi yoksunluk durumunun olmadığına karar vermiştir.

Bu nedenlerle, 3. Madde ihlali yoktur.

Mahkeme, Başvurucuların Avenue de Blida bulunan kamptaki yaşam koşullarıyla ilgili ayrıntı vermeden çok genel bir açıklama ile şikayetlerini sunduklarını kaydetmiştir.

Mahkeme ayrıca, yetkililerin, Başvurucuların 9 Ekim 2013 tarihinde bir apartman dairesine yerleştirilmeden önce, üç ay ve on bir gün kampta geçici olarak sunulan bir barınma çözümü sağladıklarını tespit etmiştir.

Başvurucuların şikayetleri açıkça dayanaktan yoksun olduğu için reddedilmiştir.

Başvuru Adı : Yurdanov/ Bulgaristan

Başvuru No : 11157/11

Başvuru Tarihi : 14.01.2011

Karar Tarihi : 03.09.2020

Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204272>

Konu : Dini temelde siyasi parti kurmak isteyen Başvurucuların aleyhine başlatılan cezai kovuşturmaların Sözleşme'nin 11. maddesini ihlal etmesi

Olaylar : Başvurucular, Rosen Marinov Yordanov ve kardeşi Atanas Marinov Yordanov, Bulgar vatandaşları, iş adamları ve Bulgaristan'daki Türk-Müslüman azınlığa mensuplardır.

Başvurucular 2008 yılında Bulgaristan'daki Türkçe konuşan nüfusun entegrasyonu için bir dernek kurmuş ve kaydettirmiştir.

Haziran 2009'da, 1877-78 Rus-Türk savaşı (Bulgaristan'ın Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığını kazanmasıyla sonuçlandı.) sırasında öldürülen Müslüman ve Hristiyan askerlerin anısına, memleketleri Slavyanovo'daki kendilerine ait özel araziye bir anıt dikmeye karar vermişlerdir. Temmuz 2009'da ise bölgesel binalar müfettişliği inşaat işinin ertelenmesine karar vermiştir.

Başvurucular, Müslüman Demokrat Birliği adında bir siyasi parti kurmaya karar vermişlerdir. Kurucu meclis Ramazan ayı sonunda 26 Eylül 2009 tarihinde Slavyanovo'nun merkezinde toplanmayı planlamıştır. Anılan günün sabahı, polis, birinci Başvurucuya yasal prosedürü takip etmeden bir toplantı yapmanın yasa dışı olduğunu bildirmiştir.

26 Eylül 2009 tarihinde Slavyanovo'nun merkezinde yüzlerce kişi toplanmıştır. Popovo belediyesi, birinci Başvurucuya önceden bildirilmediği gerekçesiyle toplantının dağıtılması emrini vermiştir. Ancak toplantı yaklaşık on beş dakika daha devam etmiştir. Bu sırada partinin kurulması, anayasasının kabul edilmesi ve partinin karar alma organlarına üyelerin seçilmesi için oylama yapılmıştır. Hemen ardından ise bir basın toplantısı düzenlenmiştir.

Hükümete göre, basın toplantısı sırasında Başvurucular, partinin amacının "Bulgaristan'daki Müslümanların haklarını savunmak" olduğunu ve "Devletin Bulgaristan'daki Müslümanlar için hiçbir şey yapmadığını", ayrıca Bulgaristan'ın Türk azınlığını resmi olarak

tanımadığını ve "Bulgaristan'ı Avrupa'da tek uluslu bir devlet olarak sunmanın bir hata olduğunu belirtmişlerdir.

Takip eden günlerde Popova bölge savcılığı tarafından, Başvurucular hakkında dini temelde siyasi bir örgüt kurmanın Ceza Kanunu'nun 166. maddesi uyarınca bir suç olduğunu ileri sürerek anıtın inşası ile de huzuru ihlal etmek nedeniyle ceza davası açılmıştır. Birinci Başvurucu ayrıca, belediye başkanının toplantıyı yasaklama emrine rağmen siyasi parti toplantısını devam ettirilmesi sebebiyle Kanununun 174a § 2 maddesi uyarınca suç işlendiğinden bahisle izinsiz toplantı yapma ile suçlanmıştır.

1 Eylül 2010 tarihinde, Bölge Mahkemesi, iki Başvurucuyu, Ceza Kanunu'nun 166. maddesine aykırı olarak dini temelde bir siyasi parti kurmaktan suçlu bulmuştur. Mahkeme, birinci Başvurucuyu bir yıl hapis cezasına çarptırarak cezayı ertelemiştir. Mahkeme, ikinci Başvurucunun cezai olarak sorumlu olmadığına karar vermiş ve 4.000 Bulgar Levası (BGN) (2.045 Euro (EUR)) tutarında idari para cezası ödemesine hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, birinci Başvurucuyu, Ceza Kanunu'nun 174a § 2 maddesini ihlal ettiğinden bahisle belediye başkanı tarafından yasaklanan halka açık bir toplantıya son vermemekten suçlu bulmuş ve onu altı ay hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme iki cezayı birleştirerek toplam bir yıl hapis cezasını ertelemiştir. Başvurucular barışı bozma suçundan ise beraat etmişlerdir.

Başvurucular mahkeme kararını temyiz etmişlerdir. 22 Ekim 2010 tarihinde Targovishte Bölge Mahkemesi, yerel mahkemenin verdiği mahkumiyet kararını onamıştır. Parti üyelerinin İslami değerleri benimseme gerekliliğinin partinin "dini bir temele" sahip olacağı anlamına geldiğine karar verilmiştir. Bununla birlikte, Bölge Mahkemesi, partinin kuruluşunun tamamlanmadığını göz önüne alarak olayların teşebbüs suç olarak yeniden sınıflandırılması gerektiğine karar vermiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucular, Sözleşme'nin 11. maddesine (toplama ve dernek kurma özgürlüğü) dayanarak, "dini temelde" bir siyasi parti kurmaya teşebbüs ettikleri için aleyhlerine açılan cezai kovuşturmanın, toplanma özgürlüğüne haksız bir kısıtlama oluşturduğunu iddia etmişlerdir. Ayrıca Başvurucular, 14. madde (ayrımcılık yasağı) uyarınca, 11. madde ile birlikte ele alındığında, kendilerine karşı ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuşlardır.

Karar : Mahkeme, Ceza Kanununun 166. maddesine aykırı olarak bir parti kurmaya teşebbüs ettikleri için Başvurucular aleyhine başlatılan ceza yargılamasının demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını araştıracaktır.

Mahkeme, söz konusu siyasi partinin "dini bir temele" sahip olup olmadığına ilişkin olarak Bulgar mahkemelerinin değerlendirmesini dikkate almadan, bu tür partilerin yasaklanmasına ek olarak cezai yaptırımların gerekliliği konusunda ciddi şüpheler dile getirmiştir. Ceza mahkumiyeti, ifade özgürlüğü hakkına yapılan en ciddi müdahale biçimlerinden birini temsil etmektedir. Aynı zamanda özellikle siyasi partiler söz konusu olduğunda, amaçlarından biri fikirlerin korunması ve bunları ifade etme özgürlüğü olan toplanma özgürlüğü için de geçerlidir.

Mahkeme, Başvurucuların bir siyasi partiyi tescil ettirmek için gerekli prosedürü tamamlamadıklarını gözlemlemiştir. Bu prosedürü gerçekleştirilmemesinin hukuki sonucu, partinin var olamaması veya herhangi bir faaliyette bulunmaması olacaktır. Yetkililere göre, Bulgaristan'daki etnik ve dini grupların barış içinde bir arada yaşaması böyle bir prosedürle, sözde siyasi partiyi kaydetmenin reddedilmesiyle olabilir.

Mahkeme ayrıca, Anayasa Mahkemesi tarafından bir partinin anayasaya aykırı olarak ilan edilmesi halinde yetkililerin partiyi kapatma imkanına sahip olduklarını kaydetmiştir. Mahkeme, dava koşullarında diğer seçeneklere ek olarak ceza yargılamasının gerekli olması için herhangi bir neden görmemiştir.

Ek olarak, 1968 Ceza Kanunu madde 166 daha yürürlüğe girmemiştir. Bunun amacı, komünist dönemde dini kuruluşların demokratik kuruluşlar aracılığıyla güç kazanmasını engellemek olsa da, asıl olarak "kapitalist" partilerin geri dönüşünün önünü kesmek ve Bulgaristan'daki dini ve etnik hoşgörü havasını korumaktır.

Yukarıdakileri dikkate alan Mahkeme, dini temelde siyasi parti kurmaya teşebbüs eden Başvurucuların aleyhindeki cezai kovuşturmanın demokratik bir toplumda gerekli olmadığına ve bu nedenle 11.Madde'nin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, 11.Maddenin ihlal edildiğine ilişkin tespitiyle bu maddeye ilişkin şikayetin kabul edilebilirliğini veya esasını incelemenin gerek olmadığına karar vermiştir.

Başvuru Adı : Mahi v. Belçika
Başvuru No : 57462/19
Başvuru Tarihi : 29 Ekim 2019
Karar Tarihi : 3 Eylül 2020
Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204590>

Konu : Davanın konusu, Müslüman bir öğretmen olan Yacob Mahi'nin disiplin cezası ve Ocak 2015'te Paris'teki Charlie Hebdo gazetesine yapılan saldırılarla ilgili basına açık bir mektupta yaptığı açıklamalar üzerine olup Mahkeme'nin 10. Madde ifade özgürlüğü kapsamında bir öğretmen sıfatıyla sarf ettiği cümleleri taşımış olduğu takdir yetkisinin sınırları ve sorumlulukları bakımından değerlendirilmesi ve ayrıca Paris'teki saldırıların gergin atmosferinin de okuldaki öğrenciler üzerindeki potansiyel etkisini incelendiğinde verilmiş olan 50 km uzakta bir okula naklinin gerçekleşmesine sebep olan disiplin cezasının orantılı olup olmadığının incelenmesine ilişkindir.

Olaylar : Başvurucu Yacob Mahi, 1965 yılında doğmuş ve Brüksel'de yaşayan bir Belçika vatandaşıdır. 1987'den beri Belçika'nın Fransızca konuşan bir topluluğu tarafından işletilen okullarda İslam dini dersleri vermektedir.

Başvurucu, 4 Şubat 2015'te basına açık bir mektup göndererek, Brüksel'de ders verdiği okulda meydana gelen kargaşalarda rol oynadığı iddiasıyla ilgili medyanın belirli bölümlerinde yer alan haberler hakkında yorumlar ve açıklamalar yapmıştır. Bu kargaşalar Paris'te Ocak 2015 tarihinde Charlie Hebdo gazetesine yönelik gerçekleşen terör saldırısından sonra meydana gelmiştir. Söz konusu kargaşalarda, öğrencilerin aynı okuldaki Charlie Hebdo'yu savunan başka bir öğretmene yönelik saldırılar ve o öğretmene karşı hazırlanan bir dilekçeyi imzalamayı reddeden bir öğrenciye yönelik şiddet içeren fiiller gerçekleşmiştir.

Başvurucu, açık mektubunda Charlie Hebdo saldırıları hakkında yorum yaparak eşcinsellik, medya, siyasi liderler ve yargı hakkındaki görüşlerini dile getirmiştir. Fransa'da Holokost'u reddettiği için mahkum edilen bir yazardan bahsetmiş ve onu kendisinin "akıl hocası" olarak nitelendirmiştir.

13 Mart 2015'te yayımlanan bir görüşe göre, Irkçılığa ve Ayrımcılığa Karşı Mücadele ve Fırsat Eşitliği Merkezi, Mahi'nin sözlerinin ayrımcılığa karşı mevcut mevzuat

düzenlemelerini ihlal etmediğini; ancak bu tür sözlerin bir öğretmen tarafından yapıldığında oluşabilecek etkinin yaratacağı endişeleri dile getirmiştir.

31 Ekim 2017'de, Fransız Toplum Hükümeti, başvuruçunun sözlerinin, takdir görevini ihlal ettiğini tespit ederek, bir disiplin tedbiri olarak başvuruçunun La Louvière'deki bir okula transfer edilmesini emretmiştir. Danıştay, 16 Mayıs 2019 tarihli kararında, başvuruçunun bu emrin iptal edilip kaldırılması amacıyla yapmış olduğu başvuruyu reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvuruçunun, Sözleşme'nin 8. (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ve 10. (ifade özgürlüğü) maddelerine dayanarak, açık mektubunda yaptığı açıklamalar için kendisine uygulanan disiplin cezasından şikayet etmiş, madde 10 ve madde 8 kapsamında korunması gereken haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Karar :

Mahkeme başvuruçunun şikayetini sadece 10. madde yönünden incelemeye karar vermiştir.

İfade Özgürlüğü – 10. Madde

Mahkeme, başvuruçuya uygulanan disiplin cezasının ifade özgürlüğüne müdahale ettiğini belirtmiş olup bu müdahalenin öğretmenlere takdir görevi verilen 22 Mart 1969 tarihli Kraliyet Kararnamesinin 5.ve 7. maddelerinde öngörüldüğünü tespit etmiştir. Buna ek olarak, bu müdahale, söz konusu okuldaki kargaşayı önlemek ve başkalarının itibarını ve haklarını korumak için meşru bir amaç izlemiştir (okulun kendisini ve daha geniş anlamda Belçika'nın tüm Fransızca konuşan Topluluğu bakımından). Müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliğine ilişkin olarak Mahkeme, kamu görevlilerinin ifade özgürlüğü söz konusu olduğunda, Sözleşme'nin 10 § 2 maddesinde atıfta bulunulan "görev ve sorumlulukların" özel bir önem taşıdığına işaret etmiştir. Bu "görev ve sorumluluklar", söz konusu müdahalenin amacıyla orantılı olup olmadığını belirlemede davalı Devlete takdir yetkisi bırakılmasını meşrulaştırmaktadır.

Mahkeme, eğitim alanında öğrencileri için otoriteyi simgeleyen öğretmenlere daha spesifik olarak bakıldığında, onların özel görev ve sorumluluklarının bir dereceye kadar okul dışı etkinliklerine de uygulanabileceğini belirtmiştir. Mevcut davada Danıştay, başvuruçunun mektubunda kullandığı ifadelerin, bir öğretmen olarak pozisyonuyla bağlantısız ve bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek, bunların bir öğretmen olarak kendisine düşen "görev ve sorumluluklar" ile bağdaşmadığına ve takdir görevini ihlal ettiğine karar vermiştir.

Mahkeme, Mahi'nin yorumlarının nefrete, yabancı düşmanlığına veya ayrımcılığa teşvik içermediği ve ceza hukuku kapsamında cezalandırılmayacağı yönündeki Eşit Fırsatlar Merkezi görüşünü kabul etmiş olsa dahi, Danıştay'ın verdiği karardaki gibi, bu sözlerin,

özellikle Paris'teki Ocak 2015 saldırılarının ardından okulunda hüküm süren gergin atmosfer göz önüne alındığında, meşru olarak onun takdir görevine aykırı görülebileceği açıktır.

Mahkeme, Bay Mahi'nin kendisine yöneltilen bazı suçlamalara tepki gösterme ihtiyacı duyduğuna dair iddiasına dikkat çekmiştir. Mahkeme, yine de, ifadelerinin yaptığı özel bağlam göz önüne alındığında, kendisi ifade özgürlüğünü kullanırken ılımlılık gösterdiğini ve ölçülü olduğunu söylemesine rağmen, takdir görevinin ve ifade özgürlüğünün sınırlarını aştığı kanaatine varmıştır. Açıklamalarının ve ifadelerinin sözlü bir diyalog esnasında spontane bir tepki olmaması ve bunun aksine yaygın bir kamuoyuna duyurulma aracı ile paylaşılmış olması sebepleriyle, söz konusu okuldaki gerginlikleri ağırlaştırmış olabileceği, öğrencileri için erişilebilir yazılı bir kaynak oluşturduğu ve onları da etkilediği açıkça ortadadır.

Sonuç olarak, Mahkeme, başvurucunun sözlerinin toplum üzerindeki potansiyel etkisi göz önünde bulundurduğunda; eski okulundan yaklaşık 50 kilometre uzakta bulunan, benzer şartlara ve tam bir öğretim takvimine sahip olan başka bir okula naklinin yapılmasına yönelik bir disiplin cezası vermesinin orantısız olmadığı kanaatine varmıştır. Yetkili makamlar, orantısız olmayan müdahaleyi desteklemek için ilgili ve yeterli gerekçeler sunmuşlardır.

Başvuru bu nedenle açıkça dayanaktan yoksun bulunmuştur.

Başvuru Adı : Čivinskaitė/Litvanya
Başvuru No : 21218/12
Başvuru Tarihi : 2 Nisan 2012
Karar Tarihi : 15 Eylül 2020
Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204601>

Konu : Bir çocuğun cinsel istismarına ilişkin dikkat çeken bir soruşturmada, görevlerini yerine getirmemesi sebebiyle kıdemli bir savcı olan başvurucu aleyhine yürütülen disiplin süreci kapsamında; siyasilerin ve medyanın müdahilliğinin başvurucunun adil yargılanma hakkına kaçınılmaz olarak önyargıyla yaklaşıldığı anlamına gelmemesi ve başvurucunun bu yöndeki iddiasını destekleyecek kuvvetli bir delil sunmamış olması dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edilmediği.

Olaylar : Başvurucu Rita Čivinskaitė 1965 doğumlu bir Litvanya vatandaşıdır ve Prienai Bölgesi'nde Skriaudžiai'de (Litvanya) yaşamaktadır.

Cinsel taciz iddialarına yönelik ve ilgili çocuğun annesinin ve kamu görevlilerinin müdahil olmuş olma ihtimalini içeren, ayrıca şüphelilerden ikisinin öldürülmesi ve başka bir şüpheli ile çocuğun babasının ölümü arasında 2008-2009 yıllarında yürütülen bir soruşturma, geniş çaplı bir skandala yol açmıştır. Bu soruşturma, kamu gücüne sahip yetkililerin olayı ele alma şekilleri sebebiyle kayda değer şekilde halkın, politikacıların ve medyanın dikkatini çekmiştir.

Özellikle Ekim 2009 ve Mart 2010 arasında Litvanya Cumhurbaşkanı ve üst düzey politikacılar, bu eksikliklere sebep olanların sorumlu tutulması ve ağır şekilde cezalandırılması çağrısında bulunarak yargılama öncesinde yürütülen soruşturmayı kamu önünde eleştirmişlerdir.

Başsavcılık, soruşturma ile ilgili bir araştırma yürütmüş ve başvurucunun Başsavcı Vekili olduğu Kaunas İlçe Savcılığı ("KİS") da dahil olmak üzere polis ve savcılarının çalışmalarında birçok eksik bulmuştur. Disiplin yargılamaları sonucunda başvurucunun rütbesi Ekim 2009 sonunda düşürülmüştür.

Meclis araştırma komisyonunun Ocak 2010 raporunda, KİS'in soruşturmayı "açıkça ertelediği" ve başvurucunun, bu erteleden sorumlu yetkililerden biri olduğu tespit edilmiştir. Bulgular, Başsavcılık dahil olmak üzere yetkililer tarafından sağlanan belgelere dayanmıştır. Savcılıkların ve çocuk koruma makamlarının işleyişinin iyileştirilmesi için çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Başsavcının kendisi Şubat 2010'da istifa etmiştir.

Başvurucu, disiplin cezasına karşı idare mahkemelerine başvurmuştur. Bununla birlikte mahkemeler, sonuncusu Ekim 2011’de olmak üzere ve başvurunun siyasi müdahale ve medyanın tutumunun disiplin kararını etkilediği yönündeki şikayetlerine değinmeksizin, bu başvuruları reddetmiştir. Mahkemeler, başvurunun görevli soruşturmacıyı düzgün şekilde denetlemediğini ve temel soruşturma tedbirlerinin derhal alınmasını sağlamadığını tespit etmiştir. Ayrıca işlenen kabahatlerle orantılı olduğunu düşünerek başvurunun rütbesinin düşürülmesine karar vermiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu Čivinskaitė Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasına (adil yargılanma hakkı) dayanarak, davasına siyasetin ve medyanın müdahale etmesi sebebiyle aleyhine yürütülen disiplin yargılamasının ve idare mahkemesi kararlarının adil olmadıklarını ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme özellikle, idare mahkemelerinin bağımsızlığının ve tarafsızlığının, başvurunun davasına yönelik siyaset ve medya müdahalesinden etkilenip etkilenmediğini incelemiştir.

Mahkeme, yoğun olumsuz propagandadan sonra dahi adil bir yargılamanın yapılabileceğinin altını çizmiştir. Demokrasilerde, dikkat çeken davalar kaçınılmaz olarak medya yorumlarına sebep olmaktadır; ancak, bu durum, davalının adil yargılanma hakkına kaçınılmaz olarak önyargıyla yaklaşıldığı anlamına gelmemektedir. Bu tip davalarda Mahkeme, yargılamanın bütününe adil olabilmesi için yeterli koruyucu önlem olup olmadığını incelemek durumundadır. Mahkeme ayrıca, Madde 6§1 ihlali bulunabilmesi için öncelikle hâkimlerin tarafsızlığına ilişkin endişeleri objektif olarak gerekçelendiren kuvvetli delillerin sunulması gerektiğini kaydetmiştir.

Davadaki siyasi müdahalelere yönelik olarak Mahkeme, ne Meclis araştırma raporunda yer alan soruşturmanın ertelenmesine dair incelemelerin ne de üst düzey siyasetçilerin açıklamalarının başvurunun davasına bakan idare mahkemelerinin tarafsızlığını ve bağımsızlığını gölgeye düşürdüğü kanaatindedir. Bütüne bakıldığında, açıklamalar geneldir ve hiçbir KİS görevlisi soruşturmanın eksiklikleri için özellikle sorumlu tutulmamıştır.

Meclis raporundaki bir açıklamada başvuru, soruşturmadaki hareketsizlikten sorumlu olanlar arasında sayılmış, Meclis Komitesi bu bulgunun Başsavcılık tarafından sağlanan belgelere dayandığını açıklamıştır. Bu bulgunun doğruluğu üzerine destekleyici veya eleştirici hiçbir açıklama yapmamıştır.

Dahası, Litvanya Cumhurbaşkanı, Kaunas savcılarında disiplin süreci sonunda ağır cezalar verilmesini talep etmesine rağmen idare mahkemeleri sonuçta ağır ceza vermemiş, fakat Başsavcının başvurunun rütbesini düşürme kararını orantılı bulmuştur.

Ayrıca Mahkeme, geniş çaplı bir skandal içeren davanın, kolluk güçlerinin çalışmalarındaki eksikliklere tepki vermeyi ve önlemler hakkında kamuyu bilgilendirmeyi arzulayan politikacıları haklı gösterdiğini kabul etmektedir.

Suç iddialarının ciddiliği ve doğası ile yetkililerin bunları ele almadaki gözle görülür yetersizliği dikkate alındığında, medyanın davaya olan ilgisi için suçlanması da mümkün değildir.

İddia edilen medya kampanyası açısından Mahkeme, başvurunun ileri sürdüğü savları irdeleyen hâkimlerin basında yer alan herhangi bir yayından etkilendiği iddiasını destekleyecek kuvvetli delil bulunmadığını tespit etmiştir. Mahkeme önündeki yargılama devam ettiği süre boyunca medyada başvurucuya yönelik kullanılan dil, başvurunun herhangi bir suçun sorumlusu olduğu algısını yaratabilecek bir dil değildir. Nitekim, dava kapsamında kararı veren, basın kampanyasından jüriye göre, mesleki eğitim ve deneyimleri sebebiyle daha az etkilenecek olan profesyonel hâkimlerdir. Ek olarak, iki derecedeki yargılamada yerel mahkemeler, oldukça iyi gerekçelendirmiş kararlar vermek suretiyle başvurunun şikayetlerinin bazılarını onamıştır.

Son olarak, idare mahkemeleri her ne kadar başvurunun siyasal ve medya müdahalelerinin süreçte önyargı yarattığı şikayetini açıkça incelemese de, Mahkeme, başvurunun iddiasını genel bir şekilde formüle ettiğini ve her halükarda mahkemelerin rütbe düşürme kararına ilişkin ayrıntılı gerekçelendirme yaptığını tespit etmiştir. Dolayısıyla Mahkeme, bu iddiaya karşı mahkemelerin sessiz kalmasını zımni bir ret olarak kabul etmeye hazırdır. Bu sebeple Mahkeme, idare mahkemeleri önündeki yargılamaların bütününde adillığe gölge düşürecek herhangi bir husus bulunmadığını tespit etmiştir.

Sonuç olarak, Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrası ihlal edilmemiştir.

Başvuru Adı : Mirgadirov/Azerbaycan ve Türkiye

Başvuru No : 62775/14

Başvuru Tarihi : 11 Eylül 2014

Karar Tarihi : 17 Eylül 2020

Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204584>

Konu : Başvuru tanınmış bir gazeteci olan başvurunun Ermenistan'a casusluk yaptığı iddiasıyla vatana ihanet suçlaması üzerine gözaltına alınıp tutuklanmasına ilişkindir.

Olaylar : Başvurucu Rauf Habibula oğlu Mirgadirov, 1961 doğumlu bir Azerbaycan vatandaşıdır. Başvurucu halihazırda Thalwii, İsviçre'de ikamet etmektedir.

İyi tanınmış bir gazeteci olan başvuru, Türkiye'deki bir Azeri gazetesinde muhabir olarak çalışırken, Nisan 2014'te, Türk yetkililer, başvurunun basın akreditasyonunu ve oturma iznini geri çekmiş, sonrasında anavatanına sınır dışı etmiştir.

Başvurucu, Bakü havaalanına vardığında Azerbaycan Milli Savunma Bakanlığı (MSB) görevlileri tarafından gözaltına alınmıştır. İki gün sonra, Ermeni görevlilere gizli bilgi sağladığı iddiasıyla vatan ihanetle suçlanmıştır.

Başvurucu, Nisan 2014'ten Bakü Ağır Ceza Mahkemesinin hakkında altı yıl hapis cezasına hükmettiği Aralık 2015'e kadar tutuklu yargılanmıştır. Mart 2016'da Bakü İstinaf Mahkemesi cezayı beş yıl ertelemiş ve başvuru aynı gün serbest bırakılmıştır.

Başvurucu, tutuklu yargılandığı süre boyunca telefon kullanma hakkı ya da avukatı haricinde birisiyle görüşme ya da iletişime geçme hakkı dahil çeşitli kısıtlamalara maruz kalmıştır. Yerel mahkemeler, başvurunun tutukluluğuna ve bu kısıtlamalara karşı yaptığı itirazları reddetmiştir.

Temmuz 2014'te MSB ve Başsavcılık, başka şeylerin yanı sıra, başvurunun Azerbaycan'ın güvenliğine ilişkin bilgileri, eski bir Ermenistan Milli Savunma Bakanına sağladığına ilişkin bir beyanatta bulunmuştur.

İhlal İddiaları : Başvurucu Madde 5 (özgürlük ve güvenlik hakkı) kapsamında çeşitli şikayetlerde bulunmuştur. Başvurucu ayrıca, Madde 6§2 (masumiyet karinesi), Madde 8 (özel ve aile hayatına saygı hakkı), Madde 10 (ifade özgürlüğü) ve Madde 5 ile bağlantılı olarak Madde 18'in (haklara getirilecek kısıtlanmaların amacı dışında kullanılması) ihlal edildiğini

iddia etmiştir. Bunlara ek olarak Türkiye aleyhine madde 5§§1, 2, 3, 4 ve Madde 10'un ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Karar : *Azerbaycan'a karşı iddialar*

Madde 5§§1 ve 3

Mahkeme, başvurunun 2008-2009 yıllarında çeşitli tarihlerde yetkililere göre Ermenistan istihbarat servisi görevlisi olan L.B ve diğer kişilerle görüşmesinin ertesinde vatana ihanetle suçlandığını kaydetmiştir. Bu görüşmeler, başvurunun siyasi analist ve gazeteci olarak katıldığı uluslararası konferanslar kapsamında gerçekleşmiştir.

Azerbaycan hükümeti, başvurunun, bir suç işlediğine dair bilgi ve kanıtlarla desteklenen makul şüphenin varlığı üzerine tutuklandığını belirtmiştir. Bunlar arasında yabancı istihbarat servisi temsilcileriyle görüştüğüne ve onlardan para aldığına dair video kayıtları da bulunmaktadır. Hükümet ayrıca, savcılığın ilgili bilgilere sahip olduğunu ve bunları mahkemelere sunduğunu gösteren usule ilişkin kararlara da atıf yapmıştır.

Bununla birlikte Mahkeme, başvurunun vatana ihanetle suçlanmasının sebebinin L.B ve diğerleriyle görüşmesi olmadığını, fakat yabancı istihbarat servislerine istekleri üzerine fotoğraf ve teknik çizimlerle birlikte toplanan bilgileri sağlayarak casusluk yaptığı iddiası olduğunu kaydetmiştir.

Azerbaycan Hükümeti ayrıca, başvurunun vatana ihanetle suçlanmasına ilişkin makul şüphenin varlığını gösteren bilgi ve kanıtları genel bir şekilde sunmuş, bu bilgi ve kanıtların içeriğini belirtmemiştir. Hükümetin açıkça sunduğu tek detaylı kanıt, video kayıtları ve iddia edilen para makbuzudur. Bununla birlikte Nisan 2014'te başvurunun tutukluluğuna ilişkin verilen ilk mahkeme kararında veya takip eden kararlarda herhangi bir video kaydının mahkemelere sunulduğu görülmemiştir, zira mahkeme kararları böyle bir materyale göndermede bulunmamıştır.

Bunlara ek olarak Hükümet, mahkemelerin, savcılığın tutuklu yargılama için yaptığı başvuruların sıkı incelenmesine ilişkin 3 Kasım 2009 tarihli, Yargıtay Genel Kurul Kararında belirtilen hususların dikkate alındığını ortaya koymamıştır.

Dahası, başvurunun tutukluluk süresini uzatan hiçbir mahkeme kararı, vatana ihanet için makul şüphenin teyidi olarak başvuru ve L.B arasındaki internet yazışmalarına ilişkin iddia edilen yeni olguya değinmemiştir. Azerbaycan Hükümeti, Mahkeme önündeki yargılamada dahi, başvurunun atılı suçu işlemiş olabileceğine dair objektif bir gözlemciyi ikna edebilecek herhangi bir materyal de sunmamıştır.

Mahkeme, sunulan materyalin Sözleşme Madde 5§1(c)'de ortaya konan, bir insanın gözüaltına alınması ve tutuklanması için gerekli olan şüphenin makullüğü için aranan minimum

standardın sağlanamadığına ve bu hükmün ihlal edildiğine hükmetmiştir. Bu bulgular sonucunda, Madde 5§3 bağlamında ayrı bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Başvurucunun, 19 Kasım 2014 gece yarısından 20 Kasım 2014 saat 16.00'ya kadar herhangi bir yargı kararı olmaksızın 16 saat boyunca tutulduğu dosyadan anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu tutulma hukuka aykırıdır ve Madde 5§1 ihlal edilmiştir.

Madde 5§4

Başvurucu, tutukluluğuna ilişkin defalarca ileri sürdüğü ilgili iddiaların yerel mahkemelerce cevaplanmadığını belirtmiştir. Ayrıca, başvurunun avukatları da 20 Kasım 2014'teki duruşmadan haberdar edilmemiştir. Hükümet, bu iddiaları reddetmiştir.

Mahkeme, mahkemelerin, başvurunun tutuklulukla ilgili şikayetlerini, kendilerini savcılık taleplerini doğrudan destekleyen bir rolle sınırlayarak, kısa, belirsiz ve kalıplaşmış cümlelerle reddettiğini kaydetmiştir. Dolayısıyla, tutukluluğun "hukukiliği" üzerine kapsamlı bir inceleme yapmamışlardır ve madde 5§4 ihlal edilmiştir. Kasım 2014'teki duruşma ile ilgili olarak ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Madde 6§2

Mahkeme, MSB ve savcılık tarafından Temmuz 2014'te yapılan açıklamanın gereken sağduyu ve ihtiyatla yapılmadığına ve okuyucunun, başvurunun vatana ihanet suçunu işlediği hakkında hiçbir şüpheye kapılmayacağı şekilde formüle edildiğine karar vermiştir. Bu sebeple Sözleşme Madde 6§2 ihlal edilmiştir.

Madde 8

Başvurucu tutukluluk süresinde maruz bırakıldığı kısıtlamalardan Madde 8 ve Madde 10'a dayanarak şikayetçi olmuş, fakat Mahkeme bu hususları yalnızca Madde 8 kapsamında değerlendirmiştir.

Mahkeme ilk olarak, başvurunun sosyopolitik gazetelere veya dergilere erişim hakkına müdahalenin Madde 8§2 anlamında hukuka uygun olmadığını tespit etmiştir.

Ayrıca, önlemler, başvurunun, avukatları dışında dış dünya ile iletişimini (görüşmeler, telefon görüşmeleri ya da mektuplaşma) fiili olarak yasaklamıştır. Ne kısıtlamaları talep eden soruşturma görevlisi ne de mahkemeler, böylesi ağır ve kapsayıcı tedbirleri destekleyecek gerekçelendirme sunmuştur. Hükümet, başvurunun neden ailesi ve dış dünyadan ayrı tutulması gerektiğine dair makul bir açıklama da sunmamıştır.

Mahkeme, yerel makamların başvurunun haklarını sınırlamayı desteklemek için sunduğu sebeplerin ilgili ve yeterli olmadığına ve Madde 8'in ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 5 ile bağlantılı olarak Madde 18

Başvurucu, maruz kaldığı kısıtlamaların gazeteci ve siyasi analist olması ile bağlantılı olduğunu ileri sürmüştür. Azerbaycan Hükümeti, kısıtlamaların Madde 5'te öngörülenden başka bir amaç için uygulanmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuruçunun, söz konusu kısıtlamaların, Azerbaycan Hükümeti tarafından onu bir gazeteci ve siyasi analist olarak mesleki faaliyetlerinden uzaklaştırma saikiyle uygulandığını kısaca ve genel bir şekilde ileri sürdüğünü gözlemlemiştir. Bununla birlikte başvuruçunun, maruz bırakıldığı kısıtlamaların ardında çalışmalarındaki hangi hususun olabileceğini belirtememiştir.

Başvuruçunun iddiaları ve önündeki materyaller ışığında Mahkeme, başvuruçunun gözaltına alınmasının ve tutuklanmasının ardında gizli bir amaç bulunduğuna dair makul şüphenin ötesinde bir şey bulamamıştır. Dolayısıyla Madde 5 ile bağlantılı olarak Madde 18 ihlal edilmemiştir.

Türkiye'ye karşı iddialar

Madde 5 ve Madde 10

Mahkeme, başvuruçunun madde 5§§1, 2, 3 ve 4 kapsamında ileri sürdüğü iddiaların (Madde 5§3 uyarınca) kabul edilemez olduğuna, incelemeye yer olmadığına (Madde 5§4) ya da iç hukuk yollarının tüketilmediğine (Madde 5§§1 ve 2 ile Madde 10 kapsamındaki iddialar için) karar vermiştir.

Başvuru Adı : Aggerholm/Danimarka
Başvuru No : 45439/18
Başvuru Tarihi : 13 Eylül 2018
Karar Tarihi : 15 Eylül 2020
Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204602>

Konu : Tehlike arz ettiği inancıyla yatağa bağlanan başvuruçunun tedbir olarak yatağa bağlı kaldığı sürenin gerekli kabul edilenden uzun olmasının insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağının ihlali olduğu.

Olaylar: Başvuruçucu Niels Lund Aggerholm, 1985 yılında doğmuş, Aarhus'ta (Danimarka) yaşamakta olan bir Danimarka vatandaşıdır. Başvuruçunun paranoid şizofreni rahatsızlığı bulunmaktadır ve 2005 yılında devlet görevlilerine yönelik beş adet şiddet olayından sonra bir psikiyatri hastanesine yatırılmasına karar verilmiştir.

Başvuruçuya ilişkin hükmün sekizinci yılında, hastanenin başhekimini, kendisine karşı tehditlerde bulunduktan sonra Aggerholm'u bir yatağa bağlama kararı almıştır. Başhekim, hastane personeli ve hastalara yönelik önceki saldırıları dikkate alarak, başvuruçunun tehlike arz ettiğini düşünmüş, serbest günlerini iptal etmiş ve 8 Şubat 2013 tarihi saat 13.15 itibarıyla başlayan kısıtlama tedbirlerini başlatmıştır.

Günlük hastane kayıtlarına göre, 5 saat 40 dakika sonra başka bir doktor başvuruçuyu muayene etmiş ve kendisini "sessiz" ve "daha konuşkan" bularak bir bilek kemerini serbest bırakmaya ve tuvalete gitmesine izin vermeye karar vermiştir. 4 saat sonra ise aynı doktor kısıtlama tedbirlerini devam ettirmiştir, zira başvuruçunun hala potansiyel olarak tehlikeli olduğunu değerlendirmiştir. Ertesi gün saat 10.30'da doktor, başvuruçunun gece boyunca uyuduğu bilgisini edindikten sonra bağlı bulunduğu yataktan serbest bırakılmasına karar vermiştir. Başvuruçucu saat 12.05 itibarıyla başhekimle de görüştüğünden sonra serbest bırakılmıştır.

Aggerholm, birçok idari ve adli makama şikayette bulunmuştur. Mahkeme, adli inceleme esnasında başvuruçuyu, başhekimini ve bir sağlık görevlisini dinlemiş ve Adli Tıp Kurumunun raporuyla birlikte başvuruçunun günlük kayıtlarını dikkate almıştır. Nihayetinde 2017 yılında yerel mahkemeler, kendisine veya başkalarına yönelik yakın bir tehlikeyi önlemek için başvuruçuya uygulanan tedbirlerin gerekli olduğuna ve daha az müdahale içeren tedbirlerin mümkün olmadığına karar vermiştir. Mahkemeler ayrıca, bir sağlık görevlisi ve dört doktordan oluşan sağlık personellerinin kısıtlamanın devam etmesi gerekip gerekmediği hususunu yeterli düzeyde değerlendirdikleri kanaatine varmıştır.

Başvurucu hakkında verilen hükümden 2018 yılında rücu edilmiştir.

İhlal İddiaları: Aggerholm, Madde 3'e (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) dayanarak, fiziksel kısıtlamayı gerektirecek yakın bir tehlike olmadığını, tedbirlerin ancak diğer tüm makul seçenekler tüketildikten sonra son çare olarak kullanılması gerektiğini ve kesinlikle olması gerektiğinden daha uzun süre kısıtlama altında tutulduğunu iddia etmiştir.

Karar : Mahkeme, başvurunun davasının kişiyi bir yatağa sadece birkaç saatliğine bile olsa bağlamanın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir ihlal teşkil etmesi için yeterli olduğu diğer davalardan ayrı tutulması gerektiğini belirtmiştir. Bu davalar, halihazırda bir disiplin hücresine kapatılmış olarak tutulan kişilerin, iradesi dışında bir ruh ve sinir hastalıkları hastanesine yatırılan bir kadının ve bir alkol ve madde bağımlılığı merkezine götürülen akıl hastası bir erkeğin bağlı tutulmasıyla ilgiliyken; başvuru ise şiddet suçundan hüküm giymesi nedeniyle bir ruh ve sinir hastalıkları hastanesine kapatılmıştır.

Mahkeme, ayrıca, yerel mahkemenin davayı, Avrupa standartları ve uluslararası standartlar doğrultusunda dikkatlice incelediğini belirtmiş ve başhekimin başvuru yu bir yatağa bağlaması için gerekli şartların oluştuğunu tespit etmiştir.

Özellikle başvuru, diyalog girişimlerine ve başvuru yu sakinleştirmek için rahat bırakma yönündeki girişimlere rağmen, oldukça öfkeli olma durumunu sürdürmüş ve hastane personeli ve diğer hastalara yönelik geçmiş saldırıların bilincinde olan başhekim de başvurunun tehlike arz ettiğini düşünmüştür.

Mahkemeler ayrıca genel olarak, kayıtlar uyarınca alternatif başka bir fiziksel kısıtlamanın mümkün olmadığını da belirtmiştir. Sakinleştirici gibi daha az müdahaleci tedbirlerin gerçekten kullanılıp kullanılmadığı yorumunu yapmak Mahkeme'nin görevi değildir.

Bu nedenle, başvuru yu hareketsiz hale getirmenin son çare olarak kullanıldığı kabul edilmiş ve başkalarına ani ve yakın bir zarar gelmesini önlemek için mevcut olan tek çare olduğu kanaatine varılmıştır.

Ancak yerel mahkemeler, tedbirin devamı ve süresine ilişkin çeşitli sorunları ele almadığı tespit edilmiştir.

İlk olarak, başvuru, nöbetçi doktor kendisini muayene ettiğinde ve başvurunun sakinleşmiş görüldüğü kanısına vardığında başvurunun bir ayak kemerini çıkarmış ve tuvalete gitmesine izin verilmiştir; ancak, 4 saat sonra aynı doktor hala potansiyel tehlike arz ettiği gerekçesiyle kısıtlayıcı tedbirleri devam ettirmiştir. Mahkeme, yerel hukuk düzenlemesinde (Psikiyatride Zor Kullanılmasına İlişkin Kanun) de belirtildiği üzere potansiyel bir tehlikenin ani veya yakın bir tehlike ile eş tutulamayacağını belirtmiştir.

İkinci olarak, başvuru yu "gece boyunca uyuduğu" 12 saatlik süre zarfında bir doktor değil, bir sosyal bakım ve sağlık görevlisi refakat etmiştir. Bu nedenle, bu süre zarfında herhangi bir doktor tarafından bir tehlike değerlendirilmesi yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Üçüncü olarak, nöbetçi doktorun 9 Şubat 2013 tarihi saat 10.30'da başvurunun serbest bırakılmasının güvenli olduğu kararı vermesine rağmen, başvuru 1 saat 35 dakika sonra serbest bırakılmıştır. Gecikmeye ilişkin ise hiçbir açıklama yapılmamıştır.

Dolayısıyla, yetkililer 23 saat boyunca başvuru yatağına bağlamanın oldukça gerekli olduğunu yeterli şekilde ispat edememişlerdir. Mahkeme, tedbirlerin başvurunun insanlık onuruna riayet ettiğini ve başvuru acı ve ıstıraba maruz bırakmadığı sonucuna varamayacaktır. Bu nedenle, Madde 3 kapsamında bir ihlal söz konusudur.

Başvuru Adı : Tërshana /Arnavutluk
Başvuru No : 48756/14
Başvuru Tarihi : 30 Haziran 2014
Karar Tarihi : 4 Ağustos 2020
Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-203825>

Konu : Başvurucunun uğradığı asit saldırısına ilişkin olarak, gerekli uzmanlık ekipmanı eksikliği ve yeterlilik sorunları nedeniyle hiçbir kimyasal veya toksikolojik uzman raporu alınmamış olması sebebiyle söz konusu saldırıda kullanılan maddenin tespit edilememiş olmasının, başvurucunun defalarca talep etmesine rağmen başvurucuya soruşturmadaki ilerleme hakkında herhangi bir bilgi verilmemesi gerçeğiyle birlikte ele alındığında, Madde 2'nin ihlali olduğu.

Olaylar: Başvurucu Dhurata Tërshana, 1984 yılında doğmuş, Arnavutluk'un Tiran şehrinde yaşamakta olan bir Arnavutluk vatandaşıdır.

29 Temmuz 2009 tarihinde Tërshana, Tiran'daki bir caddede iş arkadaşlarıyla yürürken kimliği belirsiz bir saldırgan tarafından kendisine asit fırlatılmıştır. Yüzü ve üst vücudunun yüzde 25'i yanmış olan hayati risk altında başvurucu hastaneye kaldırılmıştır. Başvurucu, saldırıdan kısa bir süre sonra uzmanından tedavi görmek için İtalya'ya gitmiş ve 2009-2012 yılları arasında en az 14 adet operasyon geçirmiştir. Başvurucu, anksiyete ve psikolojik problemlerden muzdariptir ve Arnavutluk'a geri dönmekten korkmaktadır.

Savcılık yetkilileri derhal saldırıya ilişkin bir soruşturma başlatmıştır. Tërshana, saldırganı tanımadığını, ancak saldırının geçmişte kendisine şiddet uygulayan ve onu öldürmekle tehdit eden eski kocası E.A. tarafından organize edildiğinden şüphelendiğini ifade etmiştir.

E.A.'nın evi aranmış ve iki adet bıçak da dahil olmak üzere çeşitli eşyalara el konulmuştur. Şahıs, yasa dışı silah üretmek ve bulundurmaktan ötürü tutuklanmıştır. Ancak, sonrasında bölge savcısı, bıçakların sadece süs amaçlı olduğunu ve bu nedenle herhangi bir suç işlenmediğini tespit ederek şahsın aleyhine başlatılan cezai soruşturmaya son vermiştir.

Soruşturma kapsamında diğer başkaca adımlar da atılmıştır: özellikle yerinde inceleme yapılmış, Tërshana ve E.A.'nın aileleri sorgulanmış, saldırının gerçekleştiği yere yakın olan iki bankanın kamera görüntüleri alınıp incelenmiş, adli tıp raporu alınmış ve sıvıyı başvurucunun üzerine atmak için kullanılan kap üzerindeki parmak izlerini ve kabın içinde ve başvurucunun elbisesi üzerindeki maddeyi tespit etmek amacıyla başka bilirkişi raporları istenmiştir.

Soruşturma, kullanılan madde veya fail tespit edilemeden 2010 yılının şubat ayında durdurulmuştur. Tërshana, defalarca soruşturmanın ilerleyişine ilişkin bilgi talep etmiş ancak

herhangi bir sonuç alamamıştır. Davaya ilişkin en güncel bilgi, konunun polisin incelemesinde olduğunu ve hala devam etmekte olduğu yönündedir.

2013 yılında ilgili mahkeme, Devlet aleyhindeki tazminat talebine ilişkin davaları sona erdirmiştir, zira ne Tërshana ne de avukatı davaya ilişkin duruşmaya katılmamıştır.

İhlal İddiaları: Tërshana, özellikle Madde 2'ye (yaşam hakkı) dayanarak, yetkililerin kendisini asit saldırısından korumak ve saldırganın tespiti, kovuşturulması ve cezalandırılması için hızlı ve etkili bir soruşturma yürütmek için gerekli önlemleri almadıklarından bahisle şikayetçi olmuştur.

Başvurucu, ayrıca, Madde 2 ile bağlantılı olarak Madde 13'e (etkili başvuru hakkı) dayanarak, savcılık makamının eylemlerine itiraz edemediği ve saldırı için failden veya Devlet'ten tazminat talebinde bulunamadığından da şikayetçi olmuştur.

Son olarak, Madde 14 (ayrımcılık yasağı) kapsamında yetkililerin kadın olduğu için davada pasif bir tavır sergilediklerinden bahisle de şikayetçi olmuştur.

Karar : Madde 2 Yönünden

Mahkeme, Sözleşme uyarınca bir Devlet'in hayatı tehlike altında olan birini korumak için önleyici tedbirler alma görevinin, yetkililere imkânsız veya orantısız bir yük yüklememesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim Mahkeme, Arnavutluk yetkililerinin başvurucuya yapılan saldırıyı engellemekten nasıl sorumlu tutulabileceğini idrak edememiştir.

Mahkeme ilk olarak, saldırının gerçekleştiği tarihte Arnavutluk'taki yaşam ve sağlığa karşı suçlarla ilgili yasal düzenlemeleri incelemiş ve ilgili düzenlemelerin etkili olduğu kanaatine varmıştır. İlgili tarihteki Ceza Kanunu, kişinin yaşamına ve sağlığına karşı, savcılık yetkililerince resen soruşturulması gereken bir dizi suç öngörmektedir. Savcılık, vücut bütünlüğünün bozulmasına neden olan ciddi kasti yaralamanın 10 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmasını öngören ilgili kanun hükümleri uyarınca (Ceza Kanunu 88. madde) saldırıya ilişkin cezai soruşturma başlatmıştır.

Mahkeme ikinci olarak, yetkililerin, başvurunun hayatı veya fiziksel bütünlüğüne gelebilecek gerçek ve yakın tehlikeleri bilebilecek konumda olmadıklarını; zira saldırı öncesinde başvurunun, tehlike içerisinde olduğu hususunu yetkililerin dikkatine getirmediğini belirtmiştir. Başvurucu, eski kocasının kendisine şiddet uyguladığını ilk defa 29 Temmuz 2009 tarihindeki asit saldırısından sonra bölge savcısındaki ifadesi esnasında dile getirmiştir.

Bu nedenle, yetkililerin başvurunun yaşamını ve fiziksel bütünlüğünü koruma hususundaki pozitif yükümlülüğüne ilişkin olarak Sözleşme'nin 2. maddesi ihlal edilmemiştir.

Mahkeme daha sonra, kişinin şüpheli şartlarda hayati yaralanmalara maruz bırakıldığına inanmak için bir neden olduğunda bir tür etkili resmi soruşturma yapılması gerektiği hususunu tekrarlamıştır. Bu tür bir soruşturma, yaralanmanın nedenini ve cezalandırmaları açısından

sorumluları tespit edebilecek nitelikte olmalıdır.

Ayrıca, kadına yönelik şiddetten sorumlu olanlara karşı genel bir hoşgörü ortamında bir saldırı meydana geldiğinde, Mahkeme'nin ifade ettiği üzere ilgili zamanda Arnavutluk'ta olan durum gibi, yetkililerin özel bir titizlikle tepki vermesi ve kapsamlı bir araştırma yapması hususları önem arz etmektedir.

Bununla birlikte, her ne kadar birçok soruşturma tedbiri alınmış da olsa yetkililer hiçbir aşamada, başvurucuya yapılan saldırıda kullanılan maddeyi tespit edememişlerdir. Gerekli uzmanlık ekipmanı eksikliği ve yeterlilik sorunları nedeniyle hiçbir kimyasal veya toksikolojik uzman raporu alınmamıştır. Mahkeme, dava nezdinde bu kadar önemli bir tedbirin gerekli sürat ve kararlılıkla alınmamasını kabul edemeyecektir.

Başvurucuya defalarca talep etmesine rağmen soruşturmadaki ilerleme hakkında herhangi bir bilgi verilmemesi gerçeğiyle birlikte ele alındığında; bu durum, yetkililerce asit saldırısı karşısında verilmiş etkili bir yanıt olarak değerlendirilemeyecektir.

Bu nedenle, Madde 2 kapsamında usuli bir ihlal söz konusudur.

Diğer Maddeler Yönünden

Mahkeme, yukarıdaki tespitler dikkate alındığında, başvurucunun 13. ve 14. maddeler kapsamındaki şikayetlerinin esastan incelenmesine gerek olmadığını değerlendirmiştir.

Başvuru Adı : G.L/ İtalya

Başvuru No : 59751/15

Başvuru Tarihi : 24 Kasım 2015

Karar Tarihi : 10 Eylül 2020

Karar Linki : <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-204322>

Konu : Otizmli bir çocuğa, öğrenme desteği kanunla öngörölmüş olmasına rağmen, öğrenim hayatının ilk iki yılında, maddi yetersizlikler gerekçe gösterilerek, özel öğrenim desteği verilmemesinin eğitim hakkıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği.

Olaylar : Başvurucu, G.L., 2004 doğumlu bir İtalyan vatandaşıdır ve Eboli'de (İtalya) yaşamaktadır.

G.L. 2007'de anaokuluna başladığı andan itibaren, 104 sayılı Kanun uyarınca, uzman yardımı olan bir destek öğretmeninden, okula ve sınıfa entegre olabilmesi ve sosyalleşmesi ve ayrıca özerkliğini geliştirmesi için, haftada 24 saat öğrenme desteği almıştır.

Ancak, bu uzman tarafından alınan yardım, ilkokulunun ilk yılında (2010-2011) kesilmiş ve bu yıl sonunda sınıfı tekrarlamıştır. Ağustos 2011 ve Ocak 2012'de çocuğun ebeveynleri iki kez Eboli belediyesinden kızlarının yasanın öngördüğü özel yardımı bir kez daha alması için başvuru yapmışlar; ancak yetkili makam başvurusunun ebeveynlerinin taleplerine yanıt vermemiştir.

Ocak 2012'den itibaren ebeveynler, kızlarının öğrenme desteği alabilmesi amacıyla, özel uzman yardımı için ödeme yapmıştır. İki ay sonra, yetkili makam, Devlet tarafından sağlanan özel yardımın geri getirilmesinin zor olacağını bildirmiştir.

Mayıs 2012'de anne ve baba İdare Mahkemesine başvurmuşlar ve yetkili makamın, kızının yasanın öngördüğü özel yardımı alma hakkına saygı göstermemesi nedeniyle tazminat ödemesine karar verilmesini talep etmişlerdir. Talepleri Kasım 2012'de reddedilmiştir. Mayıs 2015'te Consiglio di Stato nezdinde taleplerinin reddine itiraz etmişlerdir; bu itiraz da reddedilmiştir.

İhlal İddiaları : G.L., Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesiyle (eğitim hakkı) bağlantılı olarak 14. maddesine (ayrımcılık yasağı) dayanarak, kanun gereği sağlanan özel yardımı iki okul yılı boyunca alamadığından şikayet etmiştir. Başvurucu, ayrıca, İtalya'nın engelliler için fırsat eşitliğini sağlama konusundaki pozitif yükümlülüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Karar :

1 No'lu Protokol'ün 2. maddesi (eğitim hakkı) ile bağlantılı olarak 14. madde (ayrımcılık yasağı)

İtalyan hukuk sistemi, engelli çocukların normal okullarda kapsayıcı bir biçimde eğitim alma hakkını garanti altına almıştır. İtalya'da, tüm çocuklar zorunlu eğitimin tamamı boyunca tek bir tür okula kaydolmaktadır; bu noktada engelli çocuklar Devlet okulunun normal sınıflarına entegre edilmekte ve Devlet tarafından, bu sınıflarda engelli çocukların varlığını sağlamak için çalışmalarını koordine eden, sınıf öğretmeniyle birlikte çalışan ve sınıfın sorumluluğunu paylaşan bir "destek öğretmeni" aracılığıyla psiko-pedagojik hizmetler sağlanmaktadır. Ancak mevcut davada G.L., iki okul yılı boyunca kanunun öngördüğü özel yardımı alamadığından şikayetçi olmuştur.

Yetkililerin 2010 ve 2012 yılları arasında G.L.'ye uzman yardımı sağlamayı reddetmesiyle ilgili olarak, Hükümet, yetkililerin yeterli mali kaynaklara sahip olmadığını ileri sürmüştür; ayrıca okul idaresinin, masrafları okul idaresine ait olan ve okul çalışanları tarafından sağlanan bir özel yardım uygulamasını kurduğunu belirtmişlerdir. Dosyadaki bilgiye göre okul, bir öğretim yılında altı kişi tarafından karşılanan hizmetlere 476,56 euro harcamıştır.

Mahkeme, G.L.'nin engelli olmayan öğrencilerin karşılaştığı koğullara eşdeğer koğullarda ilkokula devam edemediği ve bu farklı muamelenin onun engelli olmasından kaynaklandığı görüşündedir. Bu nedenle, iki okul yılı boyunca, G.L.'nin ebeveynleri tarafından ödenen özel yardım ve okul çalışanlarının hükümetin herhangi bir ayrıntı vermediği birkaç müdahalesi dışında, G.L., hak ettiği özel yardımı alamamıştır ve okulun eğitim ve sosyal olanaklarından diğer öğrencilerle aynı koğullarda yararlanması için gerekli koğullar sağlanmamıştır.

İdare mahkemeleri önündeki yargılamalarla ilgili olarak Mahkeme, bu mahkemelerin, özel eğitimin verilememe nedeninin mali kaynak eksikliği olduğunu belirttiğine dikkat çekmiştir. Mahkeme, G.L.'nin eğitim ihtiyaçları ile okul idaresinin bu ihtiyaçlara yönelik sınırlı kaynakları arasında yetkililerce adil bir denge kurulup kurulamadığı konusunda veya G.L.'nin ayrımcılık iddialarının sağlam dayanağa sahip olup olmadığı konusunda yerel mahkemelerin bir inceleme yapmadığını belirtmiştir. Özellikle, yetkililer tarafından dayanak olan bahse konu bütçe kısıtlamalarının hem engelli olmayan hem de engelli çocuklar için eğitimin gerektiği gibi sağlanmasının çocuklar üzerinde aynı etkiyi yapıp yapmadığını sorgulamamışlardır. Ulusal makamlar, hiçbir aşamada, kaynak eksikliğinin veya ciddi bir durumdan mustarip kişilerin bakımına öncelik verilmesi konusundaki istisnai ihtiyacın engelli çocuklara eşit fırsatlar sağlamak için makul uyumlaştırmalarla telafi edilebileceğine değil; Yargıtay'ın kararlarında da vurguladığı gibi, engelli olmayan ve engelli öğrenciler arasında eşit dağılımı sağlamak için eğitimi sağlamada azaltıma gitme yoluyla telafi edilebileceğine karar vermiştir.

Mahkeme, tüm öğrencilerin aynı sınıflara kayıtlı olduğu İtalya'da benimsenen kapsayıcı eğitim modelini ve Yargıtay'ın içtihadını dikkate alarak, bütçe kısıtlamalarının engelli ve engelli olmayan öğrenciler için eğitimin hüküm üzerinde eşdeğer bir etkiye sahip olması gerektiğine karar vermiştir. Ayrıca, Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın 15. maddesi uyarınca, devletlerin, özellikle teknik yardımlar dahil olmak üzere, önlemler yoluyla, "tam sosyal bütünleşmeyi ve toplum yaşamına [engelli kişilerin] katılımını teşvik etmeleri, iletişim

ve hareketliliğin önündeki engelleri aşmayı hedeflemeleri gerektiğini” tekrarlamıştır. Bu nedenle G.L., ötekileştirilme riskinden kaçınmak için, özerkliğini ve kişisel iletişimini geliştirmek ve öğrenmesini, başkalarıyla etkileşimini ve okuldaki bütünleşmesini geliştirmek için özel yardımdan yararlanmak durumunda kalmıştır.

Sonuç olarak, yetkililer, başvuruçunun gerçek ihtiyaçlarını belirlemeye ve diğer çocukların devam ettiği koşullara olabildiğince eşdeğer koşullarda, okul idaresine orantısız veya aşırı bir yük yüklemeyen aynı okulda ilköğretime devam etmesine izin vermek için aileye ve genç kıza özel destek sağlamaya çalışmamışlardır. Genç kızın yaşadığı ayrımcılık, çocuk eğitiminin ve sosyal entegrasyonun temelini oluşturan, çocuklara bir topluluk içinde ve çoğu ülkede zorunlu olan ilk kez bir arada yaşama deneyimlerini veren ilköğretim bağlamında gerçekleştiği için daha da ciddi bir durumdur. Hükümet, bu nedenle, ulusal makamların, G.L.'nin diğer öğrencilerle eşit düzeyde eğitim hakkından yararlanmasını güvence altına almak için gerekli özeni gösterip söz konusu çatışan menfaatler arasında adil bir denge kurmaya çalıştıklarını ortaya koyamamıştır. Dolayısıyla, 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesiyle bağlantılı olarak 14. madde ihlal edilmiştir.

Adil tazmin (Madde 41)

Mahkeme, İtalya'nın maddi tazminat olarak G.L.'ye 2.520 Euro (EUR), manevi tazminat olarak 10.000 Euro ve masraf ve giderler için 4.175 Euro ödemesine karar vermiştir.

Karşı Oy: Yargıç Woktyczek, farklı gerekçe bildirmiştir.

Başvuru Adı : Grubnyk /Ukrayna

Başvuru No : 58444/15

Başvuru Tarihi : 13/11/2015

Karar Tarihi : 17/09/2020

Konu : Bombalı Saldırı Şüphelisinin Tutuklanması ve Tazmin Kararı Verilmemesi Hakkında

Olaylar : Başvurucu, Volodymyr Yuriyovych Grubnyk, 1983 doğumlu bir Ukrayna vatandaşıdır. Başvurucu, 19/10/2015 tarihinde Odessa'daki Ukrayna Güvenlik Güçleri'ne yapılan bombalı saldırı ve Kırım'da düzenlenen terörist saldırılarla bağlantısı olduğu ve terör örgütü yöneticiliği yaptığı iddialarıyla yakalanmış ve tutuklanmıştır. Başvurucu, kendisine yakalama sebebinin söylenmediğini iddia etmiştir.

Ayrıca, Başvurucunun evinde ve kiraladığı dairede arama yapılmıştır. Söz konusu aramalar kendisinin huzurunda yapılmasına rağmen Başvurucu ancak ertesi gün yani resmi bir tutuklama raporu düzenlendiğinde avukata erişebilmiştir. Aynı gün 60 günlüğüne tutuklanmıştır. Tutukluluk süresi mahkeme tarafından birçok kez uzatılmıştır. Başvurucu, terör suçundan yargılandığı ve kaçma şüphesi taşıdığı gerekçeleriyle, kefaletle salıverilme hakkından faydalanamamıştır.

Yerel mahkemeler, Başvurucunun fiili olarak yakalanması ile yakalama tutanağı düzenlenmesi arasında 23 saatten fazla bir zaman olduğu konusundaki iddiayı incelememişlerdir.

Basında çıkan haberlere göre başvurucu, 29/12/2019 tarihinde serbest bırakılmış ve Rusya ile hükümlü değişimi yapılmak üzere Donetsk Halk Cumhuriyeti'ne gönderilmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, yakalanması ve tutukluluğunun uzatılması aşamalarında madde 5 kapsamındaki özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Ayrıca başvurucu masumiyet karinesine aykırı davranıldığı için adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Karar : Mahkeme, başvurucunun fiili olarak yakalanması ile resmi yakalama tutanağı arasında 23 saatten fazla olduğu konusunda ihtilaf olmadığını belirtmiştir. Mahkeme, kayıt dışı tutmanın Sözleşmenin 5. maddesinde belirtilen önemli bir teminat olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, başvurucunun önceden verilmiş bir mahkeme kararı olmaksızın yakalanmasına ilişkin yasal bir dayanak mevcut değildir. Bu sebeple madde 5 (1) ihlal edilmiştir.

Başvurucu, yakalama sebeplerinin kendisine sözlü olarak bildirilmediğini ileri sürmüştür. Ancak Mahkeme başvurucunun iddialarının muğlak ve dayanaktan yoksun

olduğuna karar vermiş, güvenlik görevlilerinin aramalar sırasında Başvurucuya patlayıcılar hakkında sorular sorduğunu belirtmiştir.

Ayrıca, bu durum başvurucunun tutulmasına itiraz etmesine engel olmamıştır. Başvurucu yakalanmasının ertesi günü hakim önüne çıkmıştır ve kendisine yönelik şüphe hakkında resmi olarak bilgilendirilmiştir. Bu sebeple, madde 5(2) ihlal edilmemiştir.

Mahkeme, Odessa'daki karışıklığın, yüksek gerilimin ve başvurucunun da bazı terör saldırılarını organize etmiş olabileceğine dair kiralandığı evinde bulunan delillerin varlığını göz önünde tutarak, başvurucunun tutukluğunun yerel mahkemeler tarafından devam ettirilmesinin Sözleşme md. 5/3 ihlali yaratmadığına karar vermiştir.

Başvurucu, yerel mahkemenin ilk tutuklama kararında kendisinin özellikle ağır bir suç işlemiş olduğunu beyan ettiğini, böylelikle yargılamanın sonucunu etkilediğini ileri srmştir.

Mahkeme bu ifadeleri başvurucunun aslında kendisinin tek şüpheli olduğu ve özellikle ağır olan bir suçu işlediği yönündeki yerel mahkemenin görüşünün bir ifadesi olarak değerlendirebildiğini belirtmiştir. Bu yetersiz ibare yerel mahkemenin teknik bir hatası olabilir; ancak bu hata diğer mahkemeler ya da yerel makamlar tarafından dzeldilmemiştir. Mahkeme bu nedenle başvurucunun masumiyet karinesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, ihlal kararının başvurucunun uğradığı manevi zararı karşılamaya yettiğini ifade etmiş ve bu sebeple başkaca bir manevi tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

Başvuru Adı : Kotilainen ve Diğerleri / Finlandiya

Başvuru No : 62439/12

Başvuru Tarihi : 28/09/2012

Karar Tarihi : 17/09/2020

Konu : Fin makamlarının okulda silahlı saldırıdan önce öğrencinin silahına el konulması yönünde tedbir kararı almaması sebebiyle yaşam hakkının ihlal edilmesi

Olaylar : Başvurucular (19 kişi), 23/09/2008 tarihinde bir okula yapılan saldırı sonucu vefat eden 10 kişinin (9 öğrenci 1 öğretmen) akrabalarıdır. Başvurucuların tamamı Finlandiya vatandaşıdır.

Fail, saldırıdan birkaç ay önce polis merkezinden silah ruhsatı almıştır. Failin, sosyal medya hesabında bir okul saldırısını anlatan filmle ilgili “gelmiş geçmiş en iyi eğlence” şeklinde bir yorumu bulunmaktadır. Saldırıdan bir gün önce fail, polis baş müfettişi tarafından topluma yönelik bir tehdit oluşturabileceği gerekçesiyle sorgulanmış; ama bir tehdit oluşturmadığına karar verilmiş ve silahına el konulmamıştır. Saldırıdan sonra, ilk derece mahkemesi tarafından polis müfettişine görevi ihmal suçundan ceza verilmiştir. Ancak yapılan ikinci yargılamada müfettişin olası bir saldırı için şüphelenmesini gerektiren somut nedenlere sahip olmadığına ve bu sebeple saldırıdan dolayı sorumlu tutulamayacağına karar verilmiştir. Başvurucular tarafından yapılan temyiz başvurusu reddedilmiştir.

Tüm bu yargılamalar sonucunda müfettiş sadece uyarı cezası almış ve başvurucuların tazminat talepleri reddedilmiştir. 2010 yılında hükümet, ateşli silahların kullanımı konusunda tavsiyeler vermek, gençlere konu hakkında mental yardımda bulunmak ve yetkililerle koordine olup benzer olayların yaşanmasını engellemek amacıyla bir soruşturma komisyonu kurmuştur.

İhlal İddiaları : Başvurucular, failin risk teşkil ettiğinin yetkililer tarafından bilindiğini veya bilinmesi gerektiğini belirtmiş ve bu konuda herhangi bir önlem alınmamasının madde 2’de belirtilen yaşam hakkı ihlaline yol açtığını iddia etmişlerdir.

Karar : Mahkeme, failin bir suç işleyeceğine dair yerel yetkililerin bildiği veya bilmesi gereken somut bir tehlike durumu olmadığını belirtmiştir.

Ancak mahkeme, iç hukuktaki düzenlemeye göre faile ait silaha tedbir amaçlı yetkililer tarafından el konulabileceğini ve bu el koymanın sözleşmede düzenlenen haklardan birinin ihlaline sebep olmayacağını ifade etmiştir. Bu sebeple, failin ateşli bir silaha sahip olmasındaki şüpheler göz önüne alındığında silahına el konulmasının makul ve ölçülü bir müdahale olabileceğini fakat bu müdahalenin yetkililer tarafından yapılmamış olması sebebiyle yaşam hakkının korunması yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, yargılama sürecinin tarafsız ve bağımsız şekilde usulen herhangi bir sorun olmadan yapıldığını, hatta benzer olayların önüne geçilebilmesi için bir komisyon kurulduğunu belirterek hakkın usul yönünden ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Mahkeme, Finlandiya'nın, Kotilainen'e 31.571 euro ve diğer başvuruculara aile başı 30.000 euro manevi tazminat ödenmesine, yargılama giderleri için Kotilainen'e 2.086 euro ve diğer başvuruculara aile başı 6.818 euro ödenmesine karar vermiştir.